

b. अग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदहेमः । c. अग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदरिष्यामः ॥१६॥

अज्ञोत्क्रमणे विनियोगः । यजुः । आसुरी गायत्री अग्नेयी । हे अग्ने (४.) पृथिव्याः भूमेः सधस्यात्सहस्थानात्पुरीष्यं पशव्यमग्निमङ्गिरस्वदङ्गिरस-इवाभर आहुर ॥ का° [१६.३.१२.] अग्निषु प्रज्वलत्सु पिण्डं गृह्यत्यग्निं पुरीष्यमिति । त्रिषु अग्निषु दीप्यमानेषु ब्रह्मयज्ञमानार्धयवश्चतुष्कोणश्चभ्रस्थं मृत्तिकापिण्डं प्रति गृह्यत्यश्चगर्द्भाज्ञा अपीति सूत्रार्थः ॥ सामगायत्री हृन्दः । पुरीष्यं पशव्यमग्निमङ्गिरस-इव वयमहेमः अह अभिमुखमिमः गहामः अहभिरातुमिति शाकपूणिरिति यास्कः [निरु° ५.२८.] ॥ का° [१६.२.१४.] अनद्धापुरुषमोक्षते देवपितृमनुष्यान्वयमग्निं पुरीष्यमिति । देवपितृमनुष्याणां निष्प्रयोजनोऽनद्धापुरुषस्तं पश्यतीति सूत्रार्थः ॥ अग्नेयं यजुः आसुर्यनुष्टुप् । पशव्यमग्निमङ्गिरस-इव वयं भरिष्यामः सम्पादयिष्यामः ॥१६॥

अन्वग्निरुपसामग्रमव्यदन्वहानि प्रथमो ज्ञातवेदाः ।

अनु सूर्यस्य पुरुत्रा च रश्मीननु व्यावापृथिवीऽआततन्व ॥१७॥

का° [१६.२.१५.] वल्मीकवपामादाय हिद्रेण पिण्डमीक्षतेऽन्वग्निरिति । वल्मीकस्य योऽवयव उन्नतत्वेनाभिवृद्धः सा वल्मीकवपा पिण्डादुवनीयात्तराले स्थापितास्ति तां गृहीत्वा तत्स्थाने स्थित्वा तच्छिद्रेण पिण्डं पश्यतीति सूत्रार्थः ॥ अग्निदेवत्या त्रिष्टुप्पुरोधोदृष्टा प्रथमस्य व्यूहनम् । अग्निरुषामुषःकालानामग्रमुपक्रममन्वव्यत् अनुक्रमेण प्रकाशितवान् । ज्ञातं ज्ञातं वेत्ति वेदयति वा ज्ञातवेदाः अयमग्निः प्रथमः मुख्यः सन् अहानि दिनानि अन्वव्यत् किं च सूर्यस्य रश्मीन्किरणान्पुरुत्रा बहुधा अन्वव्यत् । किं च व्यावापृथिवी उभे अपि अनु क्रमेण आततन्व आतेनिथ आततान सर्वतो व्याप्तवान् व्यत्ययो बहुलमिति [पा° ३.१.८५.] पुरुषव्यत्ययः बभूयाततन्वैत्यादिना [पा° ७.२.६४.] निपातः । सर्वप्रकाशको लोकस्रष्टा योऽग्निस्तं पश्याम इति शेषः ॥१७॥

आगत्य वाज्यधानं सर्वा मृधो विधूनुते

अग्निं सधस्थे मरुति चक्षुषा निचिकीषते ॥१८॥